

**SUZBIJANJE KAZNENIH DJELA ILEGALNIH MIGRACIJA NA
PODRUČJU REGIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA REPUBLIKU
HRVATSKU I REPUBLIKU SRBIJU***

Prof. dr Željko Nikač
Dr sc. Vanda Božić*****

***Apstrakt:** Ratni sukobi u Siriji, Afganistanu, na Bliskom istoku i na sjeveru Afrike bili su generator najveće seobe naroda poslije II svjetskog rata. To je dovelo do političke i ekonomske krize te brojnih terorističkih akata u svijetu, što se odrazilo i na regiju Jugoistočne Europe, osjetljivu na međunarodne i druge sukobe. U odgovoru na sigurnosne izazove, rizike i prijetnje, države poduzimaju mjere na unutrašnjem planu, dok na međunarodnom planu surađuju na bilateralnom, regionalnom i multilateralnom nivou. Pravnu osnovu aktivnosti čine norme unutrašnjeg prava i međunarodni dokumenti. Operativni odgovor na unutrašnjem i međunarodnom planu obuhvaća aktivnosti, mjere i radnje nacionalnih službi, međunarodnih organizacija i dr. Posebno je ukazano na aktivnosti u suzbijanju ilegalnih migracija u Hrvatskoj, Srbiji i regiji. U radu je napravljen pregled i analiza stanja prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za kaznena djela ilegalnih migracija u sudskoj praksi na područjima Hrvatske i Srbije. Na kraju su dani i prijedlozi de lege ferenda s ciljem što uspješnijeg suzbijanja kaznenih djela ilegalnih migracija.*

***Ključne riječi:** ilegalne migracije, kaznena djela, legislativa, policija, Hrvatska, Srbija, regija, međunarodna suradnja, EU*

---

* Rad je pisan u okviru potpore Hrvatske zaklade za znanost i odobrenog projekta pod br. 1949 „Multidisciplinary Research Cluster on Crime in Transition – Trafficking in Human Beings, Corruption and Economic Crime“. – Referat je nastao i kao rezultat rada na projektu „Razvoj institucionalnih kapaciteta, standarda i procedura za suprotstavljanje organizovanom kriminalu i terorizmu u uslovima međunarodnih integracija“. Projekat se vodi kod MPNTR RS pod br. 179045.

** Kriminalističko-policijska akademija, Beograd.

*** Znanstveni suradnik, Pravni fakultet, Zagreb.

Uvod

Krajem 2010. i početkom 2011. godine započet je proces poznat pod nazivom “Arapsko proljeće” koji je bio početak pobune naroda protiv diktatorskih i totalitarnih režima koji su dugo bili na vlasti u pojedinim državama. Proces je krenuo najprije u Sudanu, potom u Tunisu, Egiptu, Libiji, Bahreinu, Siriji, Jemenu, Alžiru, Iraku, Jordanu, Maroku i Maliju. Manjih protesta bilo je i u Kuvajtu, Libanonu, Mauritaniji, Saudijskoj Arabiji i zapadnoj Sahari. U početku su to bili građanski protesti u klasičnoj formi demonstracija i marševa popraćeni na popularnim društvenim mrežama poput You Tubea, Facebooka i Twittera. Aktualne vlasti u većini ovih država su na demonstracije odgovorile očekivano – represijom, kontrademonstracijama i provladinim protestima.

Do ljeta 2011. godine demonstracije su rezultirale obaranjem vlasti u Tunisu i Egiptu, kadrovskim promjenama u vladama nekih država i obećanjima pojedinih *lidera* da će se povući sa vlasti. Domino efekt očitovao se na susjedne i ostale arapske zemlje, pa je došlo do eskalacije sukoba i oružanih borbi involviranih grupa i frakcija. Najteže stanje bilo je u Libiji gdje je tadašnji predsjednik Gadafi odbio da se povuče, nakon čega je došlo do građanskog rata i strane vojne intervencije grupe zapadnih država iz sastava NATO. Još teža situacija je u Siriji gdje građanski rat još uvijek traje i nema izgleda da će doći do održivog primirja, uspjeha pregovora (UN, Geneva) i uspostavljanja trajnijeg mira. Ovo posebno zbog činjenice da su u ovaj sukob direktno involvirane najveće svjetske sile (SAD i Rusija) sa svojim saveznicima, dok su obični građani, nažalost, kolateralna šteta.

“Arapsko proljeće” inspiriralo je i nekoliko manjih protesta koji su se dogodili u ostalim zemljama izvan arapskog svijeta, primjerice u SAD-u gdje je organiziran građanski protest pod sloganom “Okupirajmo Wall Street.”¹

Posljedice ovih sukoba najprije su se reflektirale na spomenute zemlje i obične građane koji su se suočili s ogromnim razaranjima, ljudskim i materijalnim žrtvama, izbjeglištvom i vjerskim (islamskim) terorizmom. Jedna od značajnijih posljedica bila je *seoba* ljudi i čitavih naroda, do sad najveća u povijesti. Bježeći od ratom zahvaćenih područja čitave obitelji i čak manje lokalne zajednice potražile su ponajprije spas u obližnjoj Turskoj, zatim u Grč-

---

¹ Više: Browsers, Michaelle, *Political Ideology in the Arab World: Accommodation and Transformation*, 2009, New York: Cambridge University Press. – Goldstone, Jack A., Hazel, John T., Jr. (2011), *Understanding the Revolutions of 2011: Weakness and Resilience in Middle Eastern Autocracies*, Foreign Affairs.

koj kao prvoj u nizu zemalja iz sastava EU te Italiji (pomorskim putem), ali i drugim zemljama Starog kontinenta. Na toj ruti našle su se i države članice *nekadašnje Jugoslavije* poput Makedonije, Srbije, Hrvatske i Slovenije, a nešto manje Crna Gora i BiH.

U početku su migracije bile manjeg obima i uglavnom legalne, uz prihvaćanje ostalih država i imanja senzibiliteta prema žrtvama rata u Siriji i drugim državama. Međutim, kako su se ratni sukobi intenzivirali, to su i seobe postale masovne i dobile karakter *ilegalnih migracija* s obilježjima kaznenih djela. Zbog velikog broja migranata i kontinuiteta procesa ilegalne migracije su snažno uzdrmale vanjske granice EU, njenu ekonomsku snagu i unutrašnju koheziju država članica. Proces je ostavio duboke posljedice na sve zemlje koje su se našle na migrantskim rutama, kontinentalnoj i pomorskoj, na skoro identičan način kao i na zemlje EU kao mjesta konačne destinacije migranata.

Međunarodna suradnja država globalno kao i regije Jugoistočne Europe, nametnula se kao nužnost u ovoj situaciji, jer je izbjeglički val zaprijetio rušenjem svih tekovina suvremenog društva i ljudske civilizacije. U nastavku referata, kratko će se ukazati na važnije pravne izvore, mehanizme, mjere i aktivnosti međunarodne suradnje, kao i pojedine dileme i probleme koji prate ovaj proces.

1. Migracije – pojam, uzroci i klasifikacija

- a) Migracije stanovništva poznata su pojava od davnina do danas i odvijale su se uvijek s manjim ili većim intenzitetom zavisno od društvenih, ekonomskih i drugih uvjeta u državama i regijama. Pojedinci i društvene grupe pokušavali su doći do područja koja bi im omogućila život u znatno lakšim uvjetima pa je to bio i osnovni razlog seobe stanovništva kroz povijest. Migracijska kretanja nisu prestala ni u novijoj svjetskoj povijesti, već su se intenzivirala s razvojem poljoprivrede i posebno industrije u pojedinim zemljama. To se naročito odnosi na industrijsku revoluciju koja se dogodila u Engleskoj u XIX stoljeću i kasnije u SAD-u, kada su milijuni migranata s drugih kontinenata krenuli ka Americi u potrazi za boljim životom. Sredinom XX stoljeća dolazi do pravog buma i ekspanzije migranata u Europi i SAD-u.² Ovaj proces nastavljen je i

² Ignjatović, Đ., *Kriminologija*, Dosije, Beograd, 2007, str. 172.

danas zbog općepoznatih ekonomskih i drugih (ne)prilika u svijetu, a posebno u pojedinim državama i regijama. Podsjećamo da su srodna kretanja bila i na našim prostorima nakon minulog rata, kada je veliki broj građana napustio svoje domove i morao se preseliti na druge lokacije.

Semantički, pojam *migracija* (lat. *migratio*) znači seobu, seljenje, te se koristi u širem smislu za označavanje različitih oblika mobilnosti ljudi i životinja. Pojam migracija različito je određen na međunarodnom nivou i u upotrebi su brojne definicije. Zbog prostornih i drugih limita ukazujemo na pojmovno određenje *Međunarodne organizacije za migracije* koja definira migracije kao kretanje ljudi ili grupa ljudi preko granica država i unutar njih, bez obzira na distancu koja se pritom prelazi, uzroke i okolnosti pod kojima se kretanje odvija.³ U domaćim rječnicima prihvaćeno je slično određenje pojma prema kojem se pod migracijama (lat. *migro*) smatra preseljenje ili premještanje stanovništva unutar granica jedne države (*unutrašnje migracije*) i iz jedne države u drugu (*vanjske migracije*).⁴

b) Uzroci migracija su različiti s obzirom na to da prirodni i društveni uvjeti utječu na migracijske tokove. Kao *prirodni* uzroci navode se geografski, geološki, klimatski, hidrološki i drugi faktori koji su djelovali kao (de)stimulativni uzroci migracija stanovništva u minulom desetljeću u svijetu.⁵ Nadalje, kao uzroci migracija javljaju se prirodne katastrofe i druge izvanredne situacije kao što su havarije, akcidenti, tehničko-tehnološki događaji, posljedice suvremenih ratova, infektivne bolesti i dr.⁶

Značajan uzrok migracija čine i *ambijentalni* činioci kao što su društveni, politički i ekonomski odnosi u određenoj zajednici i u konkretnom periodu. Važniji društveni uzroci migracija su prije svega konflikti, sukobi i ratovi, među kojima su naročito destruktivni sukobi na rasnoj, vjerskoj, etničkoj i drugoj osnovi. Takav je bio slučaj na teritoriju bivše SFRJ kada društvena i ekonomska kriza nisu mogle biti prevaziđene političkim kompromisom pa

³ *Glossary on migration*, International Organization for Migration, Geneva, 2011, str. 62–63. Više u: Mijalković, S., Žarković M., *Ilegalne migracije i trgovina ljudima*, Kriminalističko-policijska akademija, Beograd, 2012.

⁴ Mastilo, N., *Rečnik savremene srpske geografske terminologije*, Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2001, str. 228.

⁵ *Monitoring disaster displacement in the context of climate change*, UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs and the Internal Displacement Monitoring Centre, 2009, p. 8. Prema: op. cit. u nap. 3.

⁶ Žarković, M., Mlađan, D., Bjelovuk, I., *Specifičnosti kriminalističkog postupanja na mestu događaja u uslovima velikih akcidenata – vanrednih situacija*, NBP No. 2, Vol. XIV, Beograd, 2009, str. 185–202.

je došlo do eskalacije konflikta na vjerskoj i nacionalnoj osnovi, što je pre-raslo u oružani sukob. U kontinuitetu s tim su i *ekonomski* činioci kao direktni uzroci migracija, među kojima su siromaštvo, nezaposlenost, male plaće, nizak standard građana, visoka stopa kriminala i dr.⁷ U pitanju su značajni faktori koji iniciraju migracijske procese, stoga velik broj migranata napušta zonu konflikta kako bi se domogli utočišta u razvijenim državama kao što su SAD i članice EU koje pružaju daleko veće šanse za posao i zaradu, obrazovanje i socijalnu zaštitu.

c) *Klasifikacija* migracija u doktrini i praksi je izvršena po različitim kriterijima.⁸ Za potrebe ovog rada spominjemo podjele migracija na *prisilne* i *dobrovoljne* (po osnovu uvjeta i ciljeva), *individualne* i *kolektivne* (kvantitet), *organizirane* i *neorganizirane* (organizacija), *privremene*, *povremene* i *trajne* (trajanje), *unutrašnje* i *međunarodne* (teritorija) i dr.⁹

U kontekstu teme posebno je značajna podjela na *legalne* (regularne) i *illegalne* (neregularne) migracije po kriterijima pravne osnove migracijskih tokova. Regularne migracije odvijaju se po nacionalnim propisima država, dok su neregularne migracije suprotne propisima država porijekla, tranzita i odredišta. Zbog *ino* elementa, posebna pažnja pripada *međunarodnim migracijama* jer uključuju više država, međunarodnih organizacija i subjekata. Osnovni elementi ove vrste migracija su mobilnost aktera (ulazak i boravak u stranoj zemlji) i strano državljanstvo.¹⁰ U praksi se javljaju različiti modaliteti migracija kao kombinacija navedenih tipova, a posebnu pažnju privlače *krijumčarenje ljudi* i *trgovina ljudima*.

Trend migracija, legalnih i ilegalnih, raste iz godine u godinu tako da je danas dobio alarmantne razmjere. Ilustracije radi, na početku ovog tisućljeća bilo je oko sto pedeset milijuna migranata, pet godina kasnije oko sto devedeset i krajem prvog desetljeća oko dvjesta četrnaest milijuna migranata.¹¹ Brojnost migranata razlikuje se od države do države, pa je tako po pravilu najviše migranata u najrazvijenijim zemljama kao što su SAD, Rusija, Kanada, V.

⁷ International Labour Office (ILO), *Global Employment Trends 2012, Preventing a deeper jobs crisis*, 2012, Geneve, p. 10.

⁸ Više: Babović, M., *Savremeni migracijski tokovi u svetu, Škola o prisilnim migracijama*, Grupa 484 & IAN, Beograd, 2006, str. 5–6.

⁹ Mijalković, S., *Suprotstavljanje trgovini ljudima i krijumčarenju migranata*, Službeni glasnik i Institut za uporedno pravo, Beograd, 2009, str. 46.

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ *The IOM World Migration Report 2010*, p. 1. Više: *Trends in International Migrant Stock: The 2008 Revision*, UN Department of Economic and Social Affairs, p. 1-3, dostupno na: <http://esa.un.org/migration/p2k0data.asp>, (27.08.2016).

Britanija, Francuska, Njemačka i dr. U grupu primatelja migranata spadaju i neke bogate arapske zemlje kao što su UAE, Katar, Saudijska Arabija i dr.¹² U kratkom osvrtu na stanje i kretanje migracija dodajemo da specijalizirane organizacije prate distribuciju migracija i migranata po spolu, uzrastu i drugim parametrima.¹³

2. Ilegalne migracije – podjela, regulativa i suzbijanje

Kao što je rečeno, neregularne migracije su vrsta seoba i kretanja koje su suprotne propisima država porijekla, tranzita i odredišta. *Protupravnost* se različito manifestira sa stanovišta države polazišta, tranzita i krajnje destinacije. Kod prve grupe protupravnost se očituje kao prelaženje državne granice bez valjane putne isprave, suprotno administrativnim i drugim uvjetima za izlazak iz konkretne zemlje. U odnosu na države tranzita i krajnje destinacije protupravnost se ogleda u neispunjavanju uvjeta za ulazak, boravak ili rad u tim zemljama (boravišne i radne dozvole i dr.).

- a) U odnosu na poznate načine izvršenja ilegalne migracije mogu biti *neorganizirane*, *poluorganizirane* i *organizirane*. Pravu grupu čine samoinicijativne migracije pojedinaca ili manjih grupa ljudi, dok poluorganizirane karakterizira manji stupanj organiziranosti i njih ne vode organizirane kriminalne grupe.¹⁴ U realizaciji ovih oblika ilegalnih migracija često učestvuju *ad hoc* angažirane osobe kao što su stanovnici pograničnih mjesta koji poznaju lokalne prilike te za naknadu učestvuju u nezakonitim aktivnostima (neopaženi prelasci granice, izbjegavanje policijskih patrola i sl.).

Organizirane migracije su najopasnije jer iza njih stoje organizirane kriminalne grupe uz podršku korumpiranih graničnih službenika policije, carine i dr. Karakterizira ih organizirani pristup regrutaciji, transportu i prihvatu ilegalnih migranata u zemlji destinacije pa možemo govoriti o krijumčarenju migranata. Elementi organiziranog kriminala i krijumčarenja migranata zasnovani su na odredbama Konvencije UN protiv transnacionalnog organiziranog kriminala¹⁵ i rješenjima iz dopunskih protokola: a) za prevenciju, suz-

¹² *Ibid.*

¹³ Op.cit. u nap. 11.

¹⁴ Filipovski, Z., *Otkrivanje i sprečavanje na ilegalnata migracija i trgovija so luře vo Republika Makedonija* (magisterski trud), Fakultet za bezbednost, Skopje, 2002, str. 40. Autor umesto pojma poluorganizovane navodi *delimično organizovane migracije*.

¹⁵ GS UN Rez.A/RES/55/25 od 15.11.2000. Šire: Nikač, Ž., *Palermo konvencija i Dopunski protokoli*

bijanje i kažnjavanje trgovanja ljudskim bićima, ženama i djecom, b) protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom,¹⁶ i c) protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom.¹⁷

Porastu ilegalnih migracija na području regije Jugoistočne Europe i Starog kontinenta značajno doprinose aktualni procesi, rat u Siriji i druge nepravilike, ali i restriktivni propisi EU koji se odnose na režim prelaska granica, tranzit i boravak stranaca. Poznato je da su radi sprečavanja ilegalnih migracija predviđene brojne administrativne i prekršajne mjere koje podrazumijevaju različite kazne (novčane, zatvor), zaštitne mjere (zabrana ulaska u državu) i druge mehanizme. Pomagači i ostali sudionici također su prekršajno i kazneno procesuirani te im se izriču uglavnom kaznenopravne sankcije u vidu dužih zatvorskih kazni. Generalno se teže sankcioniraju organizatori krijumčarenja ljudi koji potječu iz miljea organiziranog kriminala, dok se običnim migrantima garantiraju osnovna ljudska prava i slobode.

b) Moderno doba karakterizira visok stupanj *sigurnosnih izazova, rizika i prijetnji* po sigurnost ljudi, država i međunarodne zajednice u cjelini. Ilegalne migracije su danas nesporno u samom vrhu prijetnji po nacionalnu i međunarodnu sigurnost pa je shodno tome potrebna adekvatna nacionalna i internacionalna reakcija. U odgovoru na ovaj izazov poduzimaju se normativnopravne i operativne mjere na unutrašnjem (nacionalnom) i međunarodnom planu.

Legislativni odgovor polazi od normi *nacionalnog zakonodavstva* kojima se pravno regulira status stranaca. Tako je u Republici Srbiji položaj stranaca reguliran *Zakonom o strancima*¹⁸ prema kojem je stranac svako lice koje nema državljanstvo RS (čl. 3). Strancima je dozvoljen ulazak i boravak s važećom putnom ispravom, uz vizu ili dozvolu boravka, ukoliko zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno. Strancu se može zabraniti ili ograničiti kretanje i boravak na određenom prostoru zbog zaštite javnog

---

u funkciji suzbijanja organizovanog kriminala, Zbornik KPA, Projekat MPNTR, KPA, Beograd 2015, str. 265–290.

¹⁶ Zakon o potvrđivanju Konvencije UN protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece te Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojima se dopunjuje Konvencija UN protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Sl. list SRJ – Međunarodni ugovori br. 06/01, Beograd, 2001, Narodne novine RH br. 14/02, 13/03 i 11/04.

¹⁷ Protokol protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br.: 11/04, Sl. list SCG – Međunarodni ugovori br. 11/05

¹⁸ Zakon o strancima, Sl. glasnik RS br. 97/08.

poretka, sigurnosti Republike i građana i dr. (čl. 4-5). Prema čl. 8 vrši se kontrola kretanja stranaca (ulazak, boravak i izlazak) te se može odbiti zahtjev za ulazak ili izlazak iz RS pod određenim uvjetima. Kao *nezakoniti ulazak* u RS smatra se ulazak: izvan mjesta ili vremena određenog za prelazak državne granice; izbjegavanjem granične kontrole; upotrebom tuđe, nevažeće, odnosno lažne putne ili druge isprave; davanjem neistinitih podataka graničnoj policiji; za vrijeme trajanja zaštitne mjere udaljenja stranaca s područja RS, mjere sigurnosti protjerivanja stranca iz zemlje ili mjere otkaza boravka (čl. 10). Strancu se može privremeno *zabraniti izlazak* iz RS ako: posjeduje tuđu, nevažeću, neispravnu putnu ili drugu ispravu; ne posjeduje vizu koja je potrebna za ulazak u drugu državu; postoji opravdana sumnja da bi izlaskom iz RS mogao izbjeci kazneni odnosno prekršajni progon, izdržavanje kazne zatvora, izvršenje sudske naredbe, lišenje slobode ili izvršenje dospelje imovinskopravne obveze, po nalogu nadležnog organa (čl. 13).¹⁹

Identičnu pravnu regulativu usvojila je i Republika Hrvatska donošenjem *Zakona o strancima*,²⁰ prema kojem je stranac osoba koje nije državljanin RH (čl. 2). Istim zakonom u pravni poredak uneseno je više odluka, direktiva i drugih propisa EU (čl. 1) koji se odnose na ovu oblast čime su ovi akti postali sastavni dio unutrašnjeg prava. Dalje se u čl. 39 Zakona navode slučajevi nezakonitog ulaska stranca na teritorij RH i druga slična rješenja kao i u propisima RS.

Međunarodni pravni izvori od značaja za suzbijanje ilegalnih migracija dosta su različiti, stoga ćemo navesti nekoliko važnijih. U prvom redu to je *Konvencija protiv transnacionalnog organiziranog kriminala i dopunski Protokoli* (Protokol II, čl. 5-6), prema kojima se migranti tretiraju kao osobe čija se personalna situacija zloupotrebljava iz materijalnih pobuda i drugih lukrativnih motiva. Prema navedenim aktima, razlikuju se kaznena djela *trgovanja ljudima* i *krijumčarenje migranata*.²¹ Prema *Preporuci principa i smjernica o ljudskim pravima i trgovanju ljudima* trgovanje ljudima je više nego organizirano kretanje osoba u cilju profita, a dodatnu osnovu razdvajanja čine prijevara, sila ili prinuda u cilju eksploatacije.²² Jedna od redovnih posljedica

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ Zakon o strancima, NN RH br. 74/13.

²¹ O krijumčarenju ljudi vidi više: Božić, V., Lisičar, H., Mudrić, M., „Kaznenopravni aspekti krijumčarenja ljudi u Republici Hrvatskoj s osvrtom na mediteransku krizu – analiza stanja i preporuke de lege ferenda“, *Pravni život*, časopis za pravnu teoriju i praksu, 9 (2015), 578 1-848; str. 283–301.

²² Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking, dostupno na: <http://apflnet.ilo.org/resources/recommended-principles-and-guidelines-on-human-rights-and-human-trafficking>, (31.08.2016) *Preporuke principa i smjernica o ljudskim pravima i trgovini ljudima*, usvojene od strane Visokog komesarijata UN za ljudska prava, 2002, str. 9.

je narušavanje zdravlja i gubitak života migranata koji se nalaze u nepodnošljivim higijenskim, sanitarnim i zdravstvenim uvjetima.²³ Najteže posljedice proizvodi *eksploatacija* migranata od strane kriminalnih organizacija koja se najčešće javlja u vidu radnog i seksualnog iskorištavanja.

Od ostalih izvora po značaju izdvajaju se *Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanju ljudima*,²⁴ *Direktiva 2011/36/EU* Europskog parlamenta i Vijeća o prevenciji i borbi protiv trgovanja ljudima i zaštiti žrtava trgovanja ljudima,²⁵ *Okvirna odluka Vijeća Europe 2001/220/PUP* o položaju žrtava u kaznenom postupku²⁶ i *Direktiva Vijeća EU 2004/83/EZ*²⁷ o boravišnim dozvolama državljanima trećih zemalja koji su žrtve ilegalnih migracija i suraduju s nadležnim organima, a ne samo za žrtve trgovanja ljudima.²⁸ U pitanju su uglavnom sistemska pravna rješenja u vezi sa kojim je doneseno više temporalnih preporuka, zaključaka i drugih akata za implementaciju.

- c) *Operativni odgovor* polazi od aktivnosti država i njihovih organa na suzbijanju ilegalnih migracija na nacionalnom nivou, dok se na međunarodnom planu radi o suradnji na bilateralnom, regionalnom i multilateralom nivou.

Na *unutrašnjem* planu države angažiraju prije svega policiju i njene efektivne, zatim carinu, inspekcijske, medicinske i druge službe radi suzbijanja ilegalnih migracija na granici i po dubini teritorija. Nakon prihvaćanja suvremenog koncepta *Community policinga* kao modela organizacije i načina rada policije u razvijenom svijetu, granična policija je najpozvanija specijalizirana linija rada za suzbijanje ilegalnih migracija. To je slučaj kako u RS i RH tako i u svim ostalim zemljama regije, gdje je ova služba preuzela poslove zaštite državne granice od vojnih snaga. U MUP RS u sastavu *Direkcije policije* nalazi se *Uprava granične policije* koja ima svoju infrastrukturu i razvijene regionalne centre preko kojih ostvaruje komunikaciju s centralom u sjedištu i

²³ Više: Hansen, E., Donohoe, M., Health Issues Of Migrant And Seasonal Farmworkers, *Journal of Health Care for the Poor and Underserved*, Vol. 14, No. 2, 2003, p. 153–164.

²⁴ Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, Warsaw, 16/05/2005, CETS No. 197, Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima; NN, MU, br. 7/2007.

²⁵ Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA, Official Journal of the European Union L 101/1.

²⁶ Okvirna Odluka Vijeća od 15.03.2001. o položaju žrtava u kaznenom postupku (2001/220/pup) Službeni list Europske unije L 082/1.

²⁷ Direktiva Vijeća 2004/83/ez od 29.04.2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljanina treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite, Službeni list Europske unije L 304/12.

²⁸ Op.cit. u nap. 3.

drugim organima.²⁹ Srodna organizacija je i u MUPRH, gdje se u sastavu *Ravnateljstva policije* nalazi *Uprava za granicu* i ostale specijalizirane linije rada i policijske uprave.³⁰ Identične organizacijske forme imaju i ostale policijske snage država nekadašnje Jugoslavije i šire u regiji.

Granična policija nije jedina policijska formacija koja se angažira u suzbijanju ilegalnih migracija. Posebno mjesto uvijek imaju kriminalistička policija i policija poretka koja je vidljiva na terenu i prisutna u dubini teritorija. U MUP RS takvo mjesto imaju *Uprava kriminalističke policije* (UKP) u čijem se sastavu nalazi SBPOK (organizirani kriminal), *Uprava policije* (UP) i srodne službe. U MUP RH identična mjesta zauzimaju također UKP i UP, kao i druge službe.³¹ Skoro identična organizacija ovih službi je i drugim državama u okruženju pa to značajno olakšava međusobnu komunikaciju i suradnju.

Međunarodni operativni odgovor obuhvaća aktivnosti na bilateralnom, regionalnom i međunarodnom planu. U regiji je zaključeno više bilateralnih sporazuma o suradnji između država posebno članica bivše SFRJ koji su uglavnom potpisani na osnovu *Konvencije o međunarodnoj policijskoj suradnji u JIE* (2006)³² i na podlozi *Konvencije SELEC*³³. Bilateralni sporazumi po pravilu zaključuju se generalno za međunarodnu policijsku ili pravosudnu suradnju, ali i za pojedina područja rada kao što su prekogranična suradnja, suzbijanje organiziranog kriminala i dr.

Republika Srbija zaključila je više međunarodnih sporazuma o suradnji s državama regije: Sporazum između Vlade RS i Vlade RH o policijskoj suradnji; Protokol između MUP RS i Ministarstva bezbednosti BiH o sprovođenju zajedničkih patrola uz zajedničku državnu granicu; Protokoli o saradnji s MUP RM i MUP RCG u toku turističke sezone; Sporazum s MUP RM o graničnoj saradnji i dr. Također je zaključeno više sporazuma o suradnji s drugim državama na širem području Regije kao što su: Sporazum između Vlade RS i Vlade Grčke o suradnji u prevenciji i borbi protiv kriminala, posebno organiziranih oblika; Sporazum između Vlade RS i Vlade Bugarske o prekograničnoj policijskoj suradnji; Sporazum između Vlade RS i Vlade Rumunjske o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala, međunarodne ilegalne trgovine drogama i međunarodnog terorizma; Ugovor između RS i Mađarske

²⁹ MUP RS, dostupno na: www.mup.rs. (31.08.2016)

³⁰ MUP RH, dostupno na: www.mup.rh (31.08.2016)

³¹ *Ibid.*

³² Zakon o potvrđivanju Konvencije o policijskoj saradnji u JIE, Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori br. 70/07

³³ Zakon o ratifikaciji Konvencije SELEC, Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori br. 08/11.

o suradnji organa za suzbijanje kriminala, u sprečavanju prekograničnog kriminala i u borbi protiv organiziranog kriminala; Protokol između Vlade Republike Srbije, Vlade Republike Bugarske i Vlade Rumunjske o unaprijedenoj trilateralnoj suradnji u borbi protiv kriminala, posebno prekograničnog kriminala te Istanbulska ministarska deklaracija o „Partnerstvu za migracije zemalja puteva svile.“³⁴

Na osnovu ovih i drugih sporazuma, policija RS uspostavila je dobre odnose i suradnju s nacionalnim policijama susjednih država što je posebno važno u oblasti suzbijanja ilegalnih migracija. Ideničan pristup ima i policija RH, uz napomenu da je pozicija Hrvatske olakšana s obzirom na članstvo u EU, ali s druge strane, i otežana jer kao članica ima obveze suglasno zajedničkoj politici i odlukama organa EU.³⁵

Najzastupljeniji *vidovi i oblici suradnje* su razmjena informacija, zajedničke granične patrole, operativne akcije, zajednički istražni timovi te drugi mehanizmi predviđeni međunarodnim dokumentima. Značajnu ulogu imaju i oficiri za vezu koji su uspostavljeni u većem broju zemalja u regiji, kao što je to slučaj s policijskim atašeima pri ambasadama u Republici Srbiji (Hrvatska, Slovenija, Rumunjska i dr.).

U pogledu ostalih oblika suradnje navodimo projekt „IOM migranti i izbjeglice u Hrvatskoj“ između MUP RH i Međunarodne organizacije za izbjeglice, proveden u periodu od 16.09.2015 do 31.08.2016. godine. Projekt je obuhvatio značajnu finansijsku i drugu podršku IOM i drugih ino partnera tijekom trajanja tzv. balkanske rute kada je renovirano nekoliko prihvatnih objekata, nabavljena oprema i dr. Tijekom ovih aktivnosti posebna pažnja posvećena je zaštiti ranjivih grupa migranata (žene, djeca, stariji, invalidi). Projekt je doprinio boljem razumijevanju potreba migranata i usklađenom postupanju državnih i drugih aktera.³⁶

Identične projekte ima MUP RS s partnerima iz zemlje i inozemstva. U oblasti migracija značajni su projekti u suradnji s IOM koji se odnose na: upravljanje migracijskim tokovima, suzbijanje trgovanja ljudima, iregularne migracije, suzbijanje krijumčarenja migranata na Zapadnom Balkanu, rješavanje problema malodobnih migranata bez pratnje, unapređenje kapaciteta za rješavanje problema neregularnih migracija i dr.³⁷

³⁴ Nikač, Ž., *Međunarodna policijska saradnja*, KPA, Beograd, 2015, str. 79–89.

³⁵ Više o Pregledu zaključenih međunarodnih ugovora RH i drugih država na: <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/bilateralni-odnosi/pregled-bilateralnih-medunarodnih-ugovora/srbija,121.html> (31.08.2016)

³⁶ Op. cit. u nap. 25 (01.09.2016)

³⁷ Op. cit. u nap. 24 (01.09.2016)

3. Nezakoniti prelasci državne granice

Godinama je razlog velikom broju ilegalnih migracija bio baziran na dobrovoljnoj osnovi, ljudi su migrirali u drugu državu u potrazi za boljim životom, boljim obrazovanjem ili bolje plaćenim poslom. Međutim, posljednjih godina odlazak iz *svoje* u *stranu* državu izazvan je stanjem nužde i prisile prvenstveno zbog ratova, nasilja, progona, prirodnih katastrofa, ali i drugih izvanrednih situacija u kojima im život postaje ugrožen. Kao što je i navedeno u prethodnom poglavlju, razlozi zbog kojih dolazi do ilegalnih migracija mogu se klasificirati, prema svom značaju, na geografske, ekonomske, političke i socijalne faktore.³⁸ Preko 150 milijuna ljudi danas živi izvan država svog rođenja ili država čiji su državljani.³⁹

Velika je *tamna brojka* i privremenih i stalnih neregistriranih internacionalnih migranata s obzirom na to da u drugim državama žive i rade ilegalno. Pružanje pomoći i pomaganje ljudima u nezakonitim prelascima državne granice, s jedne strane, postao je jedan od najbolje plaćenih poslova čija godišnja procijenjena zarada prelazi iznos od 8 milijardi američkih dolara,⁴⁰ dok se s druge strane, u svijesti ljudi, krijumčarenje ljudi ne percipira kao teško kazneno djelo, već naprotiv, kao oblik pomoći ugroženima.

3.1. Na području Republike Hrvatske

Stanje i kretanje ilegalnih migracija temelji se na nezakonitim prelazima državne granice Republike Hrvatske, brojem stranaca koji su ilegalno boravili u Republici Hrvatskoj kao i brojem stranaca bez posjedovanja putnih isprava te brojem stranaca koji ilegalno rade u Republici Hrvatskoj. Državljanima Europske unije i schengenskog prostora, u skladu sa Zakonom o schengenskim granicama⁴¹ i Direktivom 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji o slobodi kretanja i boravka na teritoriju države članice,⁴² podliježu osnovnoj graničnoj kontroli, za razliku od državljana trećih zemalja nad kojima se provodi temeljna granična kontrola.

---

³⁸ Arabi, F.A.I., „Ilegalne migracije stanovništva u Libiji“, *Pravo – teorija i praksa*, Broj 4–6, 2015, str. 61–74.

³⁹ Prema statističkim podacima MUP: *Migracije kao globalni i lokalni problem*, dostupno na: portal MUP, http://artefact.mi2.hr/_a01/lang_hr/report_katanec_hr.htm, (15.08.2106)

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ Zakon o schengenskim granicama, SL L 105, 13.04.2006.

⁴² Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji o slobodi kretanja i boravka na teritoriju države članice, SL L 158/77, 29.04.2004

Tijekom 2014. godine, 8.658 stranih državljana nisu ispunili uvjete za ulazak i boravak u Republici Hrvatskoj, na prvom mjestu tu su državljani Bosne i Hercegovine (3.530) s udjelom od 40,8%, drugi su državljani Albanije (1.561) s udjelom od 18% , dok su državljani Republike Srbije treći prema brojnosti odbijenih ulazaka (731) s udjelom od 8,44%, s tim da ih je najviše zatečeno na prijelazu s Bosnom i Hercegovinom (4.097), zatim Srbijom (1.489) te Crnom Gorom (1.471), a kao razlozi odbijanja navode se neposjedovanje pozivnog pisma, putne isprave i sredstava za uzdržavanje.⁴³

Zabilježeni su slučajevi novog *modus operandi* ilegalnih migracija tijekom 2014. godine kada su se, u više navrata, stranci prijavili na dva leta, prvi, s reguliranim dokumentima u samoj zračnoj luci i drugi, putem interneta, s krivotvorenim dokumentima. Osobne valjane dokumente pokazali su prilikom granične kontrole, koje uništavaju u međunarodnom prostoru zračne luke, da bi se potom čekirali s krivotvorenim dokumentima za naredni let.⁴⁴

U 2014. evidentirano je 3.914 ilegalnih prijelaza državne granice (3.569 stranaca i 345 državljana RH). Najbrojniji su državljani Sirije (550), drugi po brojnosti su Albanci (421), dok su na trećem mjestu državljani Afganistana (388).⁴⁵

Na zapadnobalkanskoj ruti, početkom 2015. godine, dolazi do značajnog povećanja broja migranata, naročito na granici između Mađarske i Srbije. Mađarska tada, kako bi spriječila najezdu migranata, podiže na svojoj strani ogradu, što ima za posljedicu preusmjeravanje migracijskog vala ka granici između Hrvatske i Srbije. Od 16. rujna 2015. do 31. prosinca 2015. godine u Republiku Hrvatsku ušlo je 559.761 migranata, od čega je najveći broj migranata ušao na području PU vukovarsko-srijemske i nešto manji broj na području PU osječko-baranjske. Najviše migranata jesu državljani Bliskog istoka odnosno Sirije (246.013), Afganistana (151.748), Iraka (78.935) i Irana (13.804).⁴⁶

U Republici Hrvatskoj tijekom 2015. godine evidentirano je 65 povreda državne granice, od čega se 43 slučaja odnose na povredu kopnene državne granice, 21 slučaj na povredu morske državne granice i 1 slučaj na povredu državne granice u zračnom prostoru.⁴⁷

⁴³ MUP RH: Izvješće Ministra unutarnjih poslova o obavljanju policijskih poslova u 2014. godini, Zagreb, ožujak 2015, str. 73.

⁴⁴ *Ibid.*

⁴⁵ *Ibid.*

⁴⁶ MUP RH: Godišnje izvješće o radu za 2015. godinu, Zagreb, lipanj 2016, str. 58.

⁴⁷ *Ibid.*

Na granici prema	2014.	2015.	2015. U RH	2015. IZ RH	Nepoznati dio granice ili zatečeni u dubini teritorija
Sloveniji	1430	644	125	519	-
Mađarskoj	49	64	28	36	-
Srbiji	786	277	242	35	-
Crnoj Gori	178	92	88	4	-
BIH	694	402	338	64	-
Pomorski i zračni promet	6	32	26	6	-
Nepoznati dio granice ili zatečeni u dubini teritorija	771	2.248	-	-	2.248
Ukupno	3.914	3.759	847	664	2.248

Tablica br. 1. Nezakoniti prelasci državne granice prema susjednim zemljama⁴⁸

Nezakoniti prijelazi državne granice prema susjednim državama vidljivi su u tablici br. 1. Najviše ilegalnih prijelaza u 2015. bilo je na državnoj granici prema Sloveniji (644), dok veliku brojku zauzimaju nezakoniti prijelazi na nepoznatom dijelu granice ili u dubini teritorija države (2.248). Na drugom mjestu po brojnosti su nezakoniti prijelazi na granici prema Bosni i Hercegovini (402), a na trećem granični prijelazi prema Srbiji (277). Godinu prije, situacija je bila neznatno promijenjena. Granica prema Sloveniji i dalje je na prvom mjestu po brojnosti ilegalnih prijelaza (1.430) i bilježi dvostruko povećanje u odnosu na 2015. Na drugom mjestu po učestalosti su nezakoniti prelasci granice prema Srbiji (786), a na trećem prema Bosni i Hercegovini (694). Tijekom 2014. osjetno je bio zabilježen manji broj ilegalnih prijelaza na nepoznatom dijelu granice kao i onih zatečenih u dubini teritorija (771). Najbrojniji su državljani Sirije, njih 550 u 2014. zatečeno je u nezakonitom prelasku državne granice, čime čine 14,1% svih nezakonitih prelazaka u RH. Državljanj Albanije drugi su po brojnosti (421) što je 60,1% više u odnosu na godinu prije (263). Državljanj Afganistana (388) zauzimaju treće mjesto u brojnosti nezakonitih prelazaka.

⁴⁸ Broj nezakonitih prelazaka državne granice koji su uhvaćeni u pokušaju nezakonitog ulaska u RH, u pokušaju nezakonitog izlaska iz RH te osobe koje su prihvaćene od policije susjedne države; MUP RH Služba za strateško planiranje, analitiku i razvoj: Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2015. godini, Zagreb, siječanj 2016, str. 139.

Državljanstvo	2014.	2015.	+/- %	Zatečeni na granici	Zatečeni u blizini granice	Zatečeni u dubini teritorija	Prihvaćeni od policije druge države
Afganistan	388	386	-0,5	245	30	98	11
Albanija	421	380	-9,7	58	86	129	107
Alžir	128	12	-90,6	0	3	2	7
Bangladeš	107	25	-76,6	11	9	5	0
BIH	187	171	-8,6	20	59	73	16
Eritreja	246	1	-99,6	0	0	0	1
Maroko	36	11	-69,4	2	2	5	2
Pakistan	194	66	-66,0	46	9	10	1
Sirija	550	1.041	89,3	617	84	306	34
Somalija	90	24	-73,3	12	4	-	8
Srbija	103	78	-24,3	11	44	16	7
Sudan	53	3	-94,3	1	-	-	2
Tunis	30	4	-86,7	1	2	-	1
Turska	67	58	-13,4	11	17	21	8
Ostale	1.063	1.366	28,5	422	356	298	40
Ukupno	3.914	3.759	-4,0	1.464	768	998	273

Tablica br. 2. Nezakoniti prelasci državne granice po državljanstvu⁴⁹

Tablica br. 2 prikazuje počinitelje, prema državljanstvu, zatečene u ilegalnom prelazu državne granice u 2015. i 2014. godini. U 2015. najviše evidentiranih osoba u nezakonitom prelazu bilo je iz Sirije (1.041), Afganistana (386) i Albanije (380), dok je slična situacija zabilježena i u 2014, najviše državljana Sirije (550), Albanije (421) i Afganistana (388). Državljeni Eritreje (1), Sudana (3) i Tunisa (4) na ljestvici su s najmanje nezakonitih prijelaza državne granice. Zanimljivo je za spomenuti kako je godinu prije bio evidentiran iznimno velik broj državljana Eritreje (246) koji su zatečeni u ilegalnom prijelazu državne granice. Ukoliko usporedimo protekle dvije godine, možemo uočiti smanjenje u broju nezakonitih prijelaza, ukupno 3.759 u 2015. u odnosu na 3.914 u 2014.

⁴⁹ *Ibid.* str. 137.

3.2. Na području Republike Srbije

U razmatranju problematike nezakonitih prelazaka državne granice na području Republike Srbije polazimo od generalnog stava da Srbija nije zemlja krajnje destinacije, već jedna od tranzitnih zemalja na pravcu koji vodi ka najrazvijenijim zemljama Zapadne Europe. Raspoloživi podaci pokazuju da se broj ilegalnih migranata zatečenih na području Srbije drastično povećao s eskalacijom migrantske krize u ratom zahvaćenim područjima i Europi. Situacija je naravno bila bolja prije vala migranata i krize koja još uvijek traje, međutim i tada je bio evidentan ovaj problem sagledavši posljedice koje je proizveo.⁵⁰

Prema ranijim procjenama Centra za pomoć azilantima dana su predviđanja da je izvjesna migrantska kriza, prije svega zbog situacije na sjeveru Afrike i teške ekonomske krize u Grčkoj. Dalje je predviđen trend rasta azilanata,⁵¹ ali nitko nije očekivao da bi to moglo poprimiti tako velike razmjere. Faktičko stanje je takvo da se migranti na svom putu od matičnih zemalja, uglavnom preko Turske, upućuju prema Grčkoj gdje se minimalno zadržavaju, a potom idu dalje balkanskom rutom preko Makedonije, Srbije, Hrvatske i drugih zemalja ka Zapadnoj Europi. Aktualni su i alternativni pravci preko Bugarske, Rumunjske, BiH i Crne Gore, ali su za sada manje zastupljeni.

Aktivnosti MUP RS i pripadnika policije usmjerene su prije svega na otkrivanje ilegalnih migranata na samim državnim granicama, ali i u dubini teritorija u zavisnosti od mobilnosti migranata. Svi granični prelazi su interesantni za migrante, oni pokušavaju da im Srbija bude samo zemlja tranzita ka konačnom odredištu neke od država EU. U posljednje vrijeme Granična policija MUP RS poduzima mjere i radnje na zaštiti državnih granica u suradnji s Vojskom Srbije na osnovu posebne odluke Vlade RS.⁵² UGP i regionalni centri GP su značajno poboljšali sredstva za rad i nabavili suvremenu opremu i uređaje za opservaciju pa to znatno olakšava aktivnosti na suzbijanju ilegalnih migracija i zaštiti državne granice. Posljednja u nizu bila je mje-

---

⁵⁰ Prema brojnosti prednjače ilegalni migranti iz Afrike i Azije koji se po pravilu zadržavaju kratko u RS i idu dalje. Oni koji pak ostaju podnose zahtjeve za azil s ciljem izbjegavanja prekršajne odgovornosti. Prema podacima za početak i kraj prvog desetljeća XXI stoljeća višestruko je povećan broj zahtjeva za azil tako da je 2011. podneseno ukupno 3.134 zahtjeva. Prema zemlji porijekla prednjače podnositelji iz Afganistana (1.691), Somalije (492) i Pakistana (348). Povećan je i broj prekršajno procesuiranih ilegalnih migranata kao npr. na granici s Republikom Mađarskom.

⁵¹ Spolna struktura osoba koja je zatražila azil u RS ukazuje da su oko 80% muškarci, starosti između 15 i 30 godina. Procjenjuje se da figurira jedan izuzetno veliki broj ilegalnih migranata koji se nije obratio za azil u RS, četiri puta veći od onih koji su zatražili azil.

⁵² Odluka Vlade RS od 17.07.2016. o formiranju zajedničkih timova policije i vojske za zaštitu državne granice, otkrivanje ilegalnih migranata i suzbijanje krijumčarenja ljudi, Tanjug, 17.07.2016.

ra angažiranja manjih policijskih snaga susjednih država (npr. Mađarska, Austrija, Njemačka) na pomoći oko osiguranja državne granice s Makedonijom i Bugarskom.⁵³

U periodu prije eskalacije migrantske krize ostvareni su dobri rezultati u suzbijanju ilegalnih migracija. Na početku drugog desetljeća XXI stoljeća policija je podnijela veći broj kaznenih i prekršajnih prijava protiv ilegalnih migranata kao i drugih sudionika u izvršenju kaznenih djela krijumčarenja ljudi i trgovanja ljudima. U tom smislu situacija je bila znatno bolja prije vala migranata i krize koja još uvijek traje, ali je podnesen jedan respektabilan broj prijava.⁵⁴

U tablici br. 3 prikazani su statistički podaci o stanju *Granične bezbednosti* iz *Izveštaja o radu MUP RS* za treći kvartal 2015. godine. Može se uočiti veliki porast broja ilegalnih migranata u 2015. godini (10.829) u odnosu na prethodnu, 2014. godinu (2.416). Nadalje, enormno je povećan broj osoba koje su izrazile namjeru da zatraže azil.

Otkriveni migranti u zelenom pojasu
2014. – 2.416 osoba
2015. – 10.829 osoba
Broj osoba koje su izrazile namjeru da zatraže azil
2014. – 4.245 osoba
2015. – 117.654 osoba

Tablica br. 3. Evidencija broja migranata prema podacima MUP RS⁵⁵

⁵³ Op. cit. u nap. 24. Sastanak ministara policije Srbije i Mađarske g. N. Stefanovića i g. Š. Pintera.

⁵⁴ Tijekom 2011. MUP RS podnio je 28 kaznenih prijava protiv 34 državljanina Republike Srbije i 17 stranih državljanina za kazneno djelo *nedozvoljeni prelaz držane granice i krijumčarenje ljudi* iz čl. 350 KZ RS. U istoj godini podneseno je i 16 kaznenih prijava protiv stranih državljanina za kazneno djelo *falsifikovanja isprava* iz čl. 355 KZ RS.

⁵⁵ MUP RS: Izveštaj o radu za period VII-IX mesec 2015. Dostupno na: http://arhiva.mup.gov.rs/cms_lat/sadržaj.nsf/2015-10_15%20Izvestaj%20o%20radu%20MUP%20za%20period%20jul-%20septembar.pdf (31.08.2016)

4. Илегалне миграције у казном законодавству

4.1. Казни закон Републике Хрватске

Незаконит улазак, кретање и боравак инкриминирани су чланком 326 Казног закона Републике Хрватске⁵⁶ и усклађени с Директивом Европске уније 2002/90/EZ од 28. студеноса 2002.⁵⁷ о дефинирању олакшавања неовлашћеног уласка, транзита и боравка којом се државима чланицама налаже инкриминирање помоганја особи која није држављанин државе чланице да уђе или приједе преко државног подручја државе чланице или борави на нјезином подручју.

Тко из користолјубља омогући или помогне другој особи недозвољено ући, изићи, кретати се или боравити у Републици Хрватској или другој држави чланици ЕУ или потписници Шенгенског споразума, чини казнено дјело *protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici EU ili potpisnici Šengenskog sporazuma*, за које је прописана казна затвора од шест мјесеци до пет година. Квалифицирани облик поčinjenja овог казног дјела прописан је за случај ако је при поčinjenju казног дјела доведен у опасност живот или тијело особе која недозвољено улази, креће се или борави у Републици Хрватској или другој држави чланици ЕУ или потписници Шенгенског споразума, или је с њом поступано на неčovјечан или понижавајући начин, или је дјело поčinilo службена особа у обављању службене дужности, у којим случајевима ће се починитељ казнити казном затвора од једне до осам година.⁵⁸

Да би се радило о поčinjenom казном дјелу *protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici EU ili potpisnici Šengenskog sporazuma*, од починитеља се захтијева да је знао или морао знати да се ради о омогућавању или помоганју особама које нису хрватски држављани да уђу, изиђу, крећу се или бораве на наведеном подручју и да је његова намјера (*dolus*) усмјерена ка остварењу користи која се у коначници не мора нити реализирати.⁵⁹ Валја напоменути да нема казног дјела уколико осо-

---

⁵⁶ Казни закон РН, НН бр. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15.

⁵⁷ Свака држава чланица доноси одговарајуће санкције за: а) сваку особу која намјерно помаже особи која није држављанин државе чланице да уђе или приједе преко државног подручја државе чланице и притом крши законе те државе о уласку и транзиту странаса, (б) сваку особу која, због финансијске користи, намјерно помаже особи која није држављанин неке државе чланице да борави на државном подручју те државе чланице и притом крши законе те државе о боравку странаса; Чл. 1 Директиве Европске уније 2002/90/EZ од 28. студеноса 2002, Службени лист Европске уније L 328/17.

⁵⁸ Чл. 326 ст. 2 КЗ РН.

⁵⁹ Више о томе види: Божић, В., *Кривичарење људи и тргованје људима у хрватском казном законодавству и судској пракси (анализа стања де леге lata уз приједлоге де леге ferenda)*, Зборник

ba (bez ičije pomoći) nezakonito ulazi, izlazi, kreće se ili boravi u Republici Hrvatskoj ili drugoj državi članici EU ili potpisnici Šengenskog sporazuma, već ona u tom slučaju samo prekršajno odgovara.

Ako je kazneno djelo *protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici EU ili potpisnici Šengenskog sporazuma*, iz čl. 326 st. 1 KZ počinjeno u sastavu zločinačkog udruženja, zakonom je predviđena kazna zatvora od jedne do deset godina,⁶⁰ dok je za kvalificirani oblik počinjenja djela prema čl. 326 st. 2 KZ, zakonom propisana kazna zatvora od tri do dvanaest godina.⁶¹

4.2. Krivični zakonik Republike Srbije

Nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi kazneno je djelo propisano čl. 350 Krivičnog zakonika Republike Srbije.⁶² Da bi se radilo o kaznenom djelu, počinitelj mora omogućiti drugom nedozvoljeni prelaz granice Srbije ili nedozvoljeni boravak ili tranzit kroz Srbiju te njegovo postupanje mora biti učinjeno u namjeri pribavljanja koristi (sebi ili drugom).⁶³ Zakonom je propisana kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina, što odgovara i visini propisane kaznenopravne sankcije u KZ RH za temeljno kazneno djelo iz čl. 326 KZ RH. Ako je kazneno djelo počinjeno od strane organizirane kriminalne grupe, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od tri do dvanaest godina, što odgovara i visini kazne za kvalificirani oblik počinjenja kaznenog djela *protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici EU ili potpisnici Šengenskog sporazuma*, iz čl. 326 st. 2 KZ RH.

Kaznom zatvora od jedne do deset godina kaznit će se počinitelj za kvalificirani oblik *nedozvoljenog prelaza državne granice i krijumčarenje ljudi*⁶⁴ ako je kazneno djelo učinjeno od strane grupe, zloupotrebom službenog položaja, ili na način kojim se ugrožava život ili zdravlje lica čiji se nedozvoljeni prelaz granice Srbije, boravak ili tranzit omogućava ili je krijumčaren veći broj lica.

Pravnog fakulteta u Rijeci, broj 2/2015, Izdavač: Pravni fakultet u Rijeci, v. 36, br. 2, str. 845–874.

⁶⁰ Čl. 329 st. 1 toč. 2 KZ RH.

⁶¹ Čl. 329 st. 1 toč. 3. *Ibid.*

⁶² Krivični zakonik Republike Srbije, Sl. glasnik RS, br. 85/05, 88/05 – ispr., 107/05 – ispr., 72/09, 111/09, 121/12, 104/13 i 108/14.

⁶³ Čl. 350 st. 2. *Ibid.*

⁶⁴ St. 3. *Ibid.*

Razlika u odnosu na KZ RH, jest u inkriminaciji čl. 350 st. 1 KZ RS, prema kojoj će se kaznom zatvora do jedne godine kazniti počinitelj koji bez propisane dozvole pređe ili pokuša preći granicu Srbije, naoružan ili upotrebom nasilja. Ovaj vid počinjenog kaznenog djela predstavlja privilegirani oblik kaznenog djela *nedozvoljenog prelaza državne granice i krijumčarenje ljudi*, koji se odnosi na počinitelja kaznenog djela koji osobno prelazi ili pokuša preći granicu Srbije bez potrebne dozvole, naoružan ili uz upotrebu nasilja.

5. Pregled i analiza stanja prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za kaznena djela ilegalnih migracija u sudskoj praksi

5.1. Sudska praksa u Republici Hrvatskoj

U tablici br. 4 prikazano je brojačano stanje prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za kazneno djelo protuzakonitog ulaženja, kretanja i boravka u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma za 2015. i 2014. godinu. U 2015. godini primjetno je 10,59% više prijavljenih osoba nego godinu prije, međutim 18% manje je optuženih i 8,50% manje osuđenih u odnosu na 2014. godinu.

Čl. 326 KZ RH – Protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u Republici Hrvatskoj, drugoj državi članici Europske unije ili potpisnici Šengenskog sporazuma		
	2014.	2015.
PRIJAVE	68	72
OPTUŽBE	78	64
OSUDE	59	54

Tablica br. 4. Prijave, optužbe i osude za kazneno djelo iz čl. 326 KZ RH ⁶⁵

⁶⁵ DZS, *Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2015. godini*, dostupno na: portal DZS, http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1576.pdf (15.08.2016) DZS, *Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2014. godini*, dostupno na: portal DZS, http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/SI-1551.pdf (15.08.2016).

5.2. Sudska praksa u Republici Srbiji

U tablici br. 5 prikazano je brojčano stanje prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za kazneno djelo nedozvoljenog prelaza državne granice i krijumčarenje ljudi za 2015. i 2014. Odmah možemo uočiti veliko povećanje broja prijavljenih i osuđenih osoba u 2015. u odnosu na 2014. godinu, trostruko povećanje prijavljenih i dvostruko povećanje osuđenih osoba.

Čl. 350 KZ RS – Nedozvoljen prelaz državne granice i krijumčarenje ljudi		
	2014.	2015.
PRIJAVE	198	605
OPTUŽBE	239	nema podataka
OSUDE	191	407

Tablica br. 5. Prijave, optužbe i osude za kazneno djelo iz čl. 326 KZ RS⁶⁶

Pogledamo li odnos prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za kaznena djela ilegalnih migracija u sudskoj praksi Republike Hrvatske i Republike Srbije, situacija nije niti približno ista. U 2014. godini u Republici Hrvatskoj evidentirano je 59 osuđenih, dok Republika Srbija bilježi 191 osudu za ilegalne migracije i krijumčarenje ljudi što predstavlja trostruko više osuđenih na području Srbije u odnosu na Hrvatsku. Unatoč činjenici da Republika Srbija ima gotovo dvostruko više stanovništva nego Republika Hrvatska,⁶⁷ i dalje je za ovo kazneno djelo više osuda na području Republike Srbije. Nadalje, u 2015. godini Republika Srbija bilježi osjetno povećanje broja, kako prijavljenih, tako i osuđenih osoba u odnosu na 2014, a gledano na isto razdoblje osuđenih na području Republike Hrvatske, Republika Srbija sa 407 osuda za razliku od Republike Hrvatske sa 54 osude ima 753,70% više izrečenih osuđujućih presuda za kazneno djelo nezakonitog prelaska državne granice i kri-

⁶⁶ Republički zavod za statistiku RS: Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2014, prijave, optuženja i osude, dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/01/97/01/SB_603_Pnoletni_ucinioci_KD_2014.pdf Republički zavod za statistiku RS: Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2015, prijave, optuženja i osude, Saopštenje, broj 189, god. LXVI, 15.07.2016., dostupno na: http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/02/19/06/SK12_189-srb-punoletni-2015.pdf (15.08.2016)

⁶⁷ Broj stanovnika Republike Hrvatske prema popisu stanovništva iz 2011. godine iznosi 4.284.889, prema podacima Državnog zavoda za Statistiku RH, dostupno na: <http://www.dzs.hr/> Broj stanovnika Republike Srbije prema popisu stanovništva iz 2011. godine iznosi 7.236.519, Republički fond za Statistiku RS, Statistika stanovništva, Saopštenje, broj 171 - god. LXVI, 30.06.2016., dostupno na http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/02/16/12/SN70_171-Procene_2015_saopstenje_SRB+bkorekt_posle_ispravki_28_06_2016.pdf, (15.08.2015.)

jumčarenja ljudi. Osjetno veći broj prijavljenih, optuženih i osuđenih osoba za navedeno kazneno djelo na području Republike Srbije uvelike se može pripisati i činjenici da je u KZ RS inkriminiran prelazak granice Srbije kao i pokušaj prelaska bez potrebne dozvole, uz upotrebu nasilja ili naoružanja.

Zaključak

Gledano kroz povijest, ilegalne migracije nesumnjivo su jedan od najvećih svjetskih problema. Na težinu ovog pitanja dodatno utječe to što su nastale kao rezultat oružanih sukoba s izraženom vjerskom komponentom i što su u sukobima involvirane najveće svjetske sile. Kako se kraj ovih sukoba još ne nazire za sada nema nade da će se uskoro uspostaviti održivo primirje između zaraćenih strana u Siriji, Afganistanu i drugim zonama konflikta. Posljedice ovih sukoba osjećaju se svuda u svijetu, a posebno je pogođen Stari kontinent i zemlje koje se nalaze u široj zoni konflikta.

Od pada Berlinskog zida do danas Europa se nije srela s ovako složenim problemom na koji nema adekvatan, brz i ujednačen odgovor. Poseban problem predstavlja činjenica da se oružani sukob prenosi svakodnevnim terorističkim aktima u europskim gradovima gdje su žrtve nedužni građani koji su se zatekli na javnim mjestima. Iza ovih sukoba stoje radikalne islamske grupe koje po pravilu regrutiraju mlade, ideološki nesvjesne i mnoge osobe rođene u državama EU. Kao domino efekt javio se veliki otpor javnosti prema građanima ove vjeroispovijesti, porast desničarskih pokreta i mogućnost međunacionalnih sukoba na kontinentu. Povećani su i financijski troškovi država za snage sigurnosti i druge potrebe, što sve doprinosi potencijalnoj ekonomskoj krizi.

Regija Balkana i države bivše Jugoslavije, posebno Srbija i Hrvatska, nalaze se na balkanskom putu migranata i u velikoj mjeri su izložene posljedicama migrantske krize. Stoga je njihova uloga veoma važna ne samo kao spona ka EU čija je Hrvatska članica, već u konkretnim oblicima i vidovima suradnje u suzbijanju ilegalnih migracija. Jedinствен i harmoniziran pristup kroz sve vidove suradnje je jedini način da se migracije kontroliraju te da se ublaže njihove posljedice. U odgovoru na ove izazove države su usvojile nacionalni pravni okvir u formi kaznenog zakonodavstva i važnijih međunarodnih dokumenata, uz napomenu da su uvijek moguće novele legislative u skladu sa zahtjevima vremena. Značajna je operativna reakcija na međunarodnom i unutrašnjem planu čiji su nosioci nacionalne policije i specijalizirane međunarodne organizacije.

Mišljenja smo da *pro futuro* treba unaprijediti policijski obavještajni rad na prikupljanju i razmjeni podataka o trasama kretanja krijumčara ljudi i migranata, skloništima, sredstvima koja koriste i dr. U funkciji boljih rezultata treba osnažiti službe granične policije u državama regije, pojačati nadzor državnih granica u fizičkom i tehničkom smislu, provoditi kontrolu vozila i putnika na graničnim prelazima i u dubini teritorija država, kontrolirati putne isprave i poduzeti druge mjere kontrole. Valja poduzeti i ekonomske mjere analize stanja na tržištu rada, slobode kretanja ljudi i radnika kao i kontrolirati rad na crno. Na nacionalnom nivou svake države treba pojačati multiagencijsku suradnju svih ovlaštenih službi kao što su: policija, tajne službe, vojne službe sigurnosti, carina, inspeksijski organi, organi pravosuđa i dr. U funkciji sigurnosti regije treba pojačati oblike i vidove međudržavne suradnje, dok bilateralno treba jačati svakodnevnu suradnju djelatnika policije i carine na graničnim prelazima.

Na širem planu mislimo da su uputna razmišljanja o djelotvornijoj vanjskoj politici vodećih država svijeta u odnosu na krize i krizna žarišta. I na kraju, na nivou zajednica treba pojačati svijest građana od opasnosti eskalacije ilegalnih migracija i poticati povratak ilegalnih migranata.

LITERATURA

1. Arabi, F.A.I., „Ilegalne migracije stanovništva u Libiji“, *Pravo – teorija i praksa*, Broj 4–6/2015.
2. Babović, M., *Savremeni migracijski tokovi u svetu*, Škola o prisilnim migracijama, Grupa 484 & IAN, Beograd, 2006.
3. Božić, V., *Krijumčarenje ljudi i trgovanje ljudima u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi (analiza stanja de lege lata uz prijedloge de lege ferenda)*, Zbornik Pravnog fakulteta u Rijeci, br. 2/2015, v. 36.
4. Božić, V., Lisičar, H., Mudrić, M., „Kaznenopravni aspekti krijumčarenja ljudi u Republici Hrvatskoj s osvrtom na mediteransku krizu – analiza stanja i preporuke de lege ferenda“, *Pravni život*, časopis za pravnu teoriju i praksu, 9 (2015), 578 1-848, str. 283–301
5. Browsers, Michaelle, *Political Ideology in the Arab World: Accommodation and Transformation*, 2009, New York: Cambridge University Press

6. Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, Warsaw, 16/05/2005, CETS No.197
7. Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision 2002/629/JHA, Official Journal of the European Union L 101/1
8. Direktiva Vijeća 2004/83/EZ od 29.04.2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljanina treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite, Službeni list Europske unije L 304/12
9. Direktiva 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji o slobodi kretanja i boravka na teritoriju države članice, SL L 158/77, 29. 04. 2004.
10. Direktiva Europske unije 2002/90/EZ od 28. 11.2002, Službeni list Europske unije L 328/17.
11. DZS, Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2014. i 2015.
12. Filipovski, Z., *Otkrivanje i sprečavanje na ilegalnata migracija i trgovinja so luře vo Republika Makedonija* (magisterski trud), Fakultet za bezbednost, Skopje, 2002
13. Glossary on migration, International Organization for Migration, Geneva, 2011
14. Goldstone, Jack A., Hazel, John T., Jr. (2011), *Understanding the Revolutions of 2011: Weakness and Resilience in Middle Eastern Autocracies*. Foreign Affairs.
15. GS UN Rez.A/RES/55/25 od 15.11.2000.
16. Hansen, E., Donohoe, M., *Health Issues Of Migrant And Seasonal Farmworkers*, Journal of Health Care for the Poor and Underserved, Vol. 14, No. 2, 2003.
17. Ignjatović, Đ., *Kriminologija*, Dosije, Beograd, 2007.
18. International Labour Office (ILO), Global Employment Trends 2012, Preventing a deeper jobs crisis, Geneve, 2012
19. Kazneni zakon RH, NN br.125/11, 144/12, 56/15, 61/15
20. Krivični zakonik Republike Srbije, Sl. glasnik RS, br. 85/05, 88/05 - ispr., 107/05 - ispr., 72/09, 111/09, 121/12, 104/13 i 108/14

21. Mastilo, N., *Rečnik savremene srpske geografske terminologije*, Geografski fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2001.
22. Migracije kao globalni i lokalni problem, dostupno na: portal MUP, http://artefact.mi2.hr/_a01/lang_hr/report_katanec_hr.htm
23. Mijalković, S., *Suprotstavljanje trgovini ljudima i krijumčarenju migranata*, Službeni glasnik i Institut za uporedno pravo, Beograd, 2009
24. Mijalković, S., Žarković, M., *Ilegalne migracije i trgovina ljudima*, KPA, Beograd, 2012.
25. Monitoring disaster displacement in the context of climate change, UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs and the Internal Displacement Monitoring Centre, 2009
26. MUP RH: Izvješće Ministra unutarnjih poslova o obavljanju policijskih poslova u 2014, Zagreb, ožujak 2015
27. MUP RH: Godišnje izvješće o radu za 2015. godinu, Zagreb, lipanj 2016.
28. MUP RH, Služba za strateško planiranje, analitiku i razvoj: Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2015. godini, Zagreb, siječanj 2016
29. MUP RS: Izveštaj o radu za period VII-IX mesec 2015.
30. Nikač, Ž., *Palermo konvencija i Dopunski protokoli u funkciji suzbijanja organizovanog kriminala*, Zbornik KPA, Projekat MPNTR, KPA, Beograd 2015
31. Nikač, Ž., *Međunarodna policijska saradnja*, KPA, Beograd, 2015.
32. Odluka Vlade RS od 17.07.2016. o formiranju zajedničkih timova policije i vojske za zaštitu državne granice, otkrivanje ilegalnih migranata i suzbijanje krijumčarenja ljudi, Tanjug, 17.07.2016.
33. Okvirna odluka Vijeća od 15.03.2001. o položaju žrtava u kaznenom postupku (2001/220/pup), Službeni list Europske unije L 082/1.
34. Pregled zaključenih međunarodnih ugovora RH i drugih država na: <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/bilateralni-odnosi/pregled-bilateralnih-medunarodnih-ugovora/srbija,121.html>
35. Preporuke principa i smernica o ljudskim pravima i trgovini ljudima usvojene od strane Visokog komesarijata UN za ljudska prava, 2002
36. Protokol protiv nezakonite proizvodnje i trgovanja vatrenim oružjem, njegovim dijelovima i komponentama te streljivom, Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 11/04, Sl. list SCG – Međunarodni ugovori br. 11/05

37. Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking, dostupno na: <http://apflnet.ilo.org/resources/recommended-principles-and-guidelines-on-human-rights-and-human-trafficking>
38. Republički zavod za statistiku RS: Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji u 2014 i 2015, prijave, optuženja i osude, Saopštenje, broj 189, god. LXVI, 15.07.2016.
39. Republički zavod za statistiku RS, Statistika stanovništva, Saopštenje, broj 171 - god. LXVI, 30.06.2016.
40. The IOM World Migration Report, 2010
41. Trends in International Migrant Stock: The 2008 Revision, UN Department of Economic and Social Affairs
42. Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima; NN, MU, br. 7/2007
43. Zakon o potvrđivanju Konvencije UN protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Protokola za sprečavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece te Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojima se dopunjuje Konvencija UN protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Narodne novine RH br. 14/02,13/03 i 11/04, Sl. list SRJ – Međunarodni ugovori br. 06/01, Beograd, 2001
44. Zakon o potvrđivanju Konvencije o policijskoj saradnji u JIE, Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori br. 70/07
45. Zakon o ratifikaciji Konvencije SELEC, Sl. glasnik RS – Međunarodni ugovori, br. 08/11
46. Zakon o schengenskim granicama, SL L 105, 13. 04.2006.
47. Zakon o strancima, NN RH br. 74/13, Sl. glasnik RS br. 97/08
48. Žarković, M., Mlađan, D., Bjelovuk, I., *Specifičnosti kriminalističkog postupanja na mestu događaja u uslovima velikih akcidenata – vanrednih situacija*, NBP No. 2, Vol. XIV, Beograd, 2009.

Željko Nikač, PhD

Professor,

Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade

Vanda Božić, PhD

Scientific Assistant,

Faculty of Law, Zagreb

**COMBATING CRIMINAL ACTS OF ILLEGAL MIGRATION IN
THE AREA OF THE REGION WITH PARTICULAR REFERENCE
TO THE REPUBLIC OF CROATIA AND THE REPUBLIC OF
SERBIA**

Summary

War conflicts in Syria, Afghanistan, the Middle East and North Africa were the biggest generator of the migration in post-war history. This has led to the numerous terrorist acts primarily in Europe, the political and economic crisis and had reflection in the Southeast Europe region, which is always sensitive to interethnic and other conflicts. In response to the security challenges countries are taking measures at the national level, while at the international level develop bilateral, regional and multilateral cooperation. The legal basis of the activities are the norms of domestic law and international documents. The operational response to domestic and international level includes measures and actions of the national agencies, international organizations, etc. The paper particularly stressed the activities on combating illegal migration in Croatia, Serbia and the region, with a thorough analysis of the situation on the reported, accused and convicted persons for criminal offenses of illegal migration in the jurisprudence of the Croatia and Serbia. Finally the authors offer suggestions de lege ferenda with the aim of successful suppression of crimes of illegal migration.

Key words: *illegal migration, criminal offenses, legislation, police, Croatia, Serbia, Region, international cooperation, EU*

УДРУЖЕЊЕ ПРАВНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Број 48/2016

Година XIII

ISSN: 1840-0272

ПРАВНА РИЈЕЧ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

БАЊА ЛУКА, 2016.

Година XIII

Број 48/2016

ПРАВНА РИЈЕЧ

КРИВИЧНОПРАВНА ОБЛАСТ

Кривично материјално право

Проф. др Драган Јовашевић УСЛОВНА ОСУДА У ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	155
Проф. др Миомира Костић СКИЦЕ О НЕОПХОДНОСТИ ИЗУЧАВАЊА САВРЕМЕНИХ/ КЛАСИЧНИХ ПИТАЊА ОСНОВА КРИМИНОЛОГИЈЕ	175
Проф. др Жељко Никач Др sc. Ванда Божић СУЗБИЈАЊЕ КАЗНЕНИХ ДЈЕЛА ИЛЕГАЛНИХ МИГРАЦИЈА НА ПОДРУЧЈУ РЕГИЈЕ С ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА РЕПУБЛИКУ ХРВАТСКУ И РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ	193
Проф. др Милан Благојевић, ПРОТИВПРАВНА КОНСТРУКЦИЈА УДРУЖЕНОГ ЗЛОЧИНАЧКОГ ПОДУХВАТА	221
Проф. др Иван Јоксић ЗЛОЧИН ГЕНОЦИДА ИЗМЕЂУ НОРМАТИВНОГ И РЕАЛНОГ	239
Проф. др Бранко Вучковић Проф. др Весна Вучковић, КРИВИЧНО ДЈЕЛО ОТМИЦЕ	255
Доц. др Нада Граховац РЕГИСТАР ПОЧИНИЛАЦА КРИВИЧНИХ ДЈЕЛА СЕКСУАЛНОГ ЗЛОСТАВЉАЊА И ИСКОРИШЋАВАЊА ДЈЕЦЕ	271
Доц. др Марина М. Симовић Проф. др Владимир М. Симовић ОСНОВНИ ПОЈМОВИ, ИЗВОРИ И НАЧЕЛА МЕЂУНАРОДНОГ КРИВИЧНОГ ПРАВА	285
Доц. др Дарко Радуловић СВРХА КАЖЊАВАЊА	313
Доц. др Миодраг Букарица УПОЗОРАВАЈУЋЕ САНКЦИЈЕ	327